

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1788/2023
09.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужилаца АА и ББ, обе из ..., ВВ из ..., ГГ и ДД, обоје из ..., чији је заједнички пуномоћник Данијел Динчић адвокат из ..., против тужене Основне Школе „Јован Грчић Миленко“ из Беочина, коју заступа Правобранилаштво Општине Беочин, ради исплате, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4052/22 од 21.12.2022. године, у седници већа одржаној 09.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4052/22 од 21.12.2022. године у делу којим је одлучено о главној ствари.

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4052/22 од 21.12.2022. године у делу којим је одлучено о трошковима поступка и у том делу предмет враћа другостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П1 2461/21 од 08.06.2022. године, делимично је усвојен примарни тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи АА за период од 01.09.2019. године до 28.02.2021. године исплати износ од 39.957,00 динара на име трошкова за исхрану у току рада са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 3.417,67 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 39.957,00 динара обрачунато од 01.07.2021. године до исплате и износ од 26.988,55 динара на име трошкова регреса са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 2.229,23 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 26.988,55 динара обрачунату од 01.07.2021. године до исплате, а одбијена тужба у делу тужбеног захтева за оспорени период од досуђеног износа на име топлог obroка од 39.957,00 динара до траженог износа од 81.590,57 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа од 2.229,23 динара до траженог износа од 6.856,14 динара, као и на име регреса од досуђеног износа главнице од 26.988,55 динара до траженог износа од 28.080,40 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од

досуђеног износа до 2.229,23 динара до траженог износа од 2.337,84 динара као превисоко опредељен; да тужиљи ББ за период од 01.06.2018. године до 28.02.2021. године исплати 103.090,81 динар на име трошкова за исхрану у току рада са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 15.337,76 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 103.090,81 динара обрачунато од 01.07.2021. године до исплате и износ од 73.416,76 динара на име трошкова регреса са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу 10.574,29 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 73.416,76 динара обрачунату од 01.07.2021. године до исплате, а одбијена тужба у делу тужбеног захтева за оспорени период од досуђеног износа на име топлог obroка од 103.090,81 динара до траженог износа од 199.544,75 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа од 15.337,76 динара до траженог износа од 28.580,37 динара, као и на име регреса од досуђеног износа главнице од 73.416,76 динара до траженог износа од 76.113,75 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа до 10.574,29 динара до траженог износа од 10.989,71 динара као превисоко опредељен; да тужиоцу ВВ исплати износ од 89.903,25 динара на име трошкова за исхрану у току рада са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 13.323,08 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 89.903,25 динара обрачунато од 01.07.2021. године до исплате и износ од 68.928,44 динара на име трошкова регреса са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 9.902,13 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 68.928,44 динара обрачунату од 01.07.2021. године до исплате, а одбијена тужба у делу тужбеног захтева за оспорени период од досуђеног износа на име топлог obroка од 89.90,25 динара до траженог износа од 172.861,51 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа од 13.323,08 динара до траженог износа од 24.584,12 динара, као и на име регреса од досуђеног износа главнице од 68.928,44 динара до траженог износа од 70.908,44 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа до 9.902,13 динара до траженог износа од 10.170,41 динара као превисоко опредељен; да тужиоцу ГГ за период од 01.06.2018. године до 28.02.2021. године исплати износ од 66.069,25 динара на име трошкова за исхрану у току рада са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 9.941,67 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 66.069,25 динара обрачунато од 01.07.2021. године до исплате и износ од 50.704,76 динара на име трошкова регреса са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 7.610,95 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 50.704,76 динара обрачунату од 01.07.2021. године до исплате, а одбијена тужба у делу тужбеног захтева за оспорени период од досуђеног износа на име топлог obroка од 66.069,25 динара до траженог износа од 130.814,10 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа од 9.941,67 динара до траженог износа од 19.908,57 динара, као и на име регреса од досуђеног износа главнице од 50.704,76 динара до траженог износа од 51.027,34 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа до 7.610,95 динара до траженог износа од 7.664,29 динара као превисоко опредељен; да тужиљи ДД за период од 01.06.2018. године до 28.02.2021. године исплати износ од 104.098,50 динара на име трошкова за исхрану у току рада са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 15.850,63 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 104.098,50 динара обрачунато од 01.07.2021. године до исплате и износ од 77.276,97

динара на име трошкова регреса са припадајућом законском затезном каматом обрачунатом до 30.06.2021. године у износу од 11.534,99 динара као и законску затезну камату на износ главнице од 77.276,97 динара обрачунату од 01.07.2021. године до исплате, а одбијена тужба у делу тужбеног захтева за оспорени период од досуђеног износа на име топлог obroка од 104.098,50 динара до траженог износа од 200.660,25 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа од 15.850,63 динара до траженог износа од 29.409,99 динара, као и на име регреса од досуђеног износа главнице од 77.276,97 динара до траженог износа од 80.098,69 динара и на име законске затезне камате до 30.06.2021. године од досуђеног износа до 11.534,99 динара до траженог износа од 11.982,18 динара као превисоко опредељен. Ставом трећим изреке обавезана је тужена да тужиоцима на име трошкова парничног поступка исплати износ до 261.500,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде па до исплате док су ставом четвртим изреке тужиоци ослобођени обавезе плаћања трошкова судских такси.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 4052/22 од 21.12.2022. године, ставом првим изреке усвојена је жалба тужене и преиначена првостепена пресуда у усвајајућем делу и делу одлуке о трошковима поступка тако што је одбијен тужбени захтев за исплату тражених накнада за трошкове за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од 01.06.2018. године до 28.02.2021. године као и захтев тужилаца за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом другим изреке обавезани су тужиоци да туженој накнаде трошкове првостепеног поступка у износу од 25.500,00 динара и трошкове жалбеног поступка у износу од 18.000,00 динара.

Против пресуде донете у другом степену тужиоци су изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, која је учињена у поступку пред другостепеним судом, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану одлуку у смислу одредбе члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11...10/23), у вези члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужилаца делимично основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Поднетом тужбом тужиоци траже исплату накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора (основни тужбени захтев), а уколико тај захтев не буде усвојен исплату неплаћеног дела минималне зараде (евентуални тужбени захтев).

Према утврђеном чињеничном стању тужиоци су у спорном периоду били у радном односу код тужене и то тужиље АА, ББ и ДД на пословима ... са коефицијентом за обрачун плате од 6,30, тужилац ГГ на пословима ... радника, ... и ... са коефицијентом за обрачун плате 8,62 и тужилац ВВ на пословима ..., ..., ... и радника у ... са коефицијентом за обрачун плате 7,82. Тужена је тужиоцим обрачунавала и исплаћивала плату тако што је основицу коју објављује Влада Републике Србије,

множила са коефицијентом радног места и тако добијени износ, који је био нижи од износа минималне зараде допуњавала до висине минималне зараде па је тужиоцима у спорном периоду исплаћена плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилаца, накнаде трошкова за исхране у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора нису исказиване као посебне обрачунске ставке. Висина трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора утврђена је вештачењем преко вештака економско – финансијске струке применом најповољнијег критеријума у Посебним и важећим колективним уговорима на територији Републике Србије у комуналној делатности тако накнада трошкова за исхрану у току рада утврђена у износу од 250,00 динара бруто дневно, односно 175,00 динара нето дневно, а месечни износ регреса у висини од 1/12 дела минималне зараде према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику.

Код овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев сматрајући да накнада трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора нису садржани у коефицијенту радног места тужилаца с обзиром на то да је тужена тужиоцима исплаћивала плату у висини минималне зараде и да је стога дужна да им тражене накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима из Посебних колективних уговора у Републици Србији важећих у утуженом периоду, а у недостатку параметара и општих аката који су били на снази код тужене у спорном периоду.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев из разлога што су у складу са чланом 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама, који је *lex specialis* у односу на Закон о раду, ове накнаде садржане у коефицијенту за обрачун плата што значи да се исте остварују кроз обрачун и исплату плата услед чега нема основа да се примењују најповољнији критеријум односно параметри у тренутно важећим колективним уговорима у Републици Србији.

По оцени Врховног суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“ број 88/17...6/20) прописано је да се на утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“ број 34/01...157/20) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. истог Закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плате утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне Скупштине Републике Србије, док је одредбом члана 4. став 1. истог Закона прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15, 92/20) у одредби члана 20. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатака на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата у складу са законом (став 1.). Уколико је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основице за обрачун плата и коефицијента из прописа о коефицијентима за обрачун и исплату плата за пуно радно време и остварени стандардни учинак мања од минималне зараде, основна плата запосленог утврђена на горе описани начин исплаћује се у висини минималне зараде (став 2.).

Законом о раду („Службени гласник РС“ број 24/05...95/18) у одредби члана 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), док према ставу 2. истог члана висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено на основу одредбе члана 2. став 2. тог Закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“ број 44/01...19/21), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 1. ове Уредбе утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених из члана 1. ове уредбе која се примењује на запослене у основном образовању. У конкретном тужиоци су запослени у основној школи па се на утврђивање и обрачун њихове плате, као и накнаде и додатака по основу рада према одредби члана 187. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

Супротно ревизијским наводима супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон, Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи додатак за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, то ова одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним колективним уговорима за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“ број 21/15, 92/20, чије важење је на основу споразума продужено до 05.03.2022. године) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле како на основу члана 4. став 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis* произилази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржане у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужилаца. Тај основ не постоји ни у општем акту.

Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиоцима не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора, пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па је стога чињеница да је тужиоцима у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији кад је била нижа од минималне) по оцени Врховног суда, без утицаја су на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из наведени разлога, нису основани наводи ревидента о погрешној примени материјалног права због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено као у ставу првом изреке.

Међутим, основано се ревизијом тужилаца побија одлука о трошковима парничног поступка.

Према члану 153. ЗПП о трошковима поступка одлучује се према успеху странака у спору. Тужиоци су у овом спору поставили два тужбена захтева на начин прописан чланом 197. став 2. ЗПП. Првостепени суд је усвојио први, основни тужбени захтев и зато није одлучивао о другом, евентуалном тужбеном захтеву. Првостепену пресуду преиначио је другостепени суд тако што је одбио основни тужбени захтев и одлучио о трошковима спора иако није одлучено о другом, евентуалном тужбеном захтеву. С обзиром да одлука о трошковима поступка зависи од исхода спора – одлуке о свим тужбеним захтевима, другостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 153. став 1. ЗПП на коју се основано указује ревизијом тужилаца.

Из тог разлога, на основу члана 415. став 1. ЗПП одлучено је као у другом ставу изреке.

У поновном поступку другостепени суд ће укинути одлуку првостепеног суда о трошковима и предмет вратити том суду са упутством да одлучи о евентуалном тужбеном захтеву и захтевима странака за накнаду трошкова поступка.

**Председник већа - судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић